

۱- در دوره قاجار شکست های نظامی و سیاسی از روسیه و انگلیس چه نتیجه ای داشت؟

نتایج زیانباری برای کشور ما داشت، اما ایرانیان را بیش از پیش متوجه ارزش علم کرد و توانمندی های صنعتی اروپاییان را آشکار ساخت، بعلاوه برخی سیاستمداران، اندیشمندان و عالمان دینی برای پیشرفت ایران به چاره جویی پرداختند و برای حفظ استقلال و پیشرفت کشور خود کارهایی انجام دادند.

۲- عباس میرزا ولیعهد چه کسی بود؟

فتحعلی شاه

۳- چرا عباس میرزا (ولیعهد فتحعلی شاه) به فکر نوسازی و اصلاح کشور افتاد؟

او در جریان جنگ با روسیه متوجه تأثیر علم و صنعت بر پیشرفت های نظامی آن کشور و دیگر کشورهای اروپایی شد. عباس میرزا یکی از نقاط قوت روس ها در جنگ، برخورداری از دانش و تجهیزات پیشرفته نظامی می دانست او به این نتیجه رسید که تا تغییری در جهت پیشرفت های علمی و صنعتی در ایران ایجاد نشود، تعداد زیاد سپاهیان ایران و دلاوری و فداکاری آنها، برای پیروزی کافی نیست.

۴- اقدامات عباس میرزا برای پیشرفت ایران چه بود؟

فرستادن افرادی به انگلستان برای فراگیری علوم و فنون جدید بود. این افراد برای تحصیل در رشته های فنی، نظامی و پزشکی به اروپا رفتند و به تدریج زمینه آشنایی ایرانیان را با دستاوردهای تمدن اروپا فراهم آوردند. عباس میرزا همچنین برای آگاهی از اوضاع کشورهای اروپایی، دستور داد کتاب هایی را در موضوع تاریخ آن کشورها به فارسی ترجمه کنند.

۵- عباس میرزا چگونه از دنیا رفت و پس از مرگش چه کسی ولیعهد فتحعلی شاه شد؟

عباس میرزا در آستانه لشکر کشی برای دفاع از هرات که به اشغال انگلیس متجاوز در آمده بود، به طرز مشکوکی، از دنیا رفت و فتحعلی شاه، پسر عباس میرزا، محمد میرزا را به ولیعهدی برگزید.

۶- امیر کبیر صدراعظم چه کسی بود؟

ناصرالدین شاه

۷- در زمان صدراعظمی امیر کبیر حکومت قاجار با چه مشکلاتی روبرو بود؟

با مشکلات بزرگی از قبیل شورش در ایالت ها، دخالت های خارجی، بی نظمی و اختلال امور کشوری و لشکری و خالی بودن خزانه روبرو بود.

۸- انگیزه و اهداف امیر کبیر از اقدامات اصلاحی چه بود؟

امیر کبیر پس از برقرار کردن امنیت و آرامش، اقداماتی را برای نوسازی تشکیلات حکومتی و مبارزه با مفاسد اداری و اقتصادی آغاز کرد. او در سیاست خارجی، توجه ویژه ای به حفظ استقلال کشور داشت و در صدد قطع نفوذ روسیه و انگلستان در ایران بود.

۹- یکی از مهمترین اقدامات امیر کبیر، تأسیس .. مدرسه دارالفنون .. بود.

۱۰- دو مورد از اقدام امیر کبیر را توضیح دهید.

یکی از اقدامات امیر کبیر، تأسیس مدرسه دارالفنون بود. او که فرستادن دانشجویان به اروپا را کافی نمی دانست، تصمیم گرفت مدرسه ای به سبک مدرسه های جدید در ایران تأسیس کند تا تعداد بیشتری از ایرانیان علوم و فنون جدید را بیاموزند. او همچنین معلمانی را از کشورهایی جز روسیه و انگلیس استعمارگر (مثلا از اتریش) برای تدریس در مدرسه دارالفنون استخدام کرد.

۱۱- چرا امیر کبیر مدرسه دارالفنون را تأسیس کرد؟

چون فرستادن دانشجویان به اروپا را کافی نمی دانست و می خواست تعداد بیشتری از ایرانیان علوم و فنون جدید را بیاموزند.

۱۲- چه کسی دستور قتل امیرکبیر را داد؟ و پس از قتل امیرکبیر وضعیت ایران چگونه شد؟

ناصرالدین شاه تحت تأثیر برخی از توطئه چینی ها، دستور قتل وی را داد و ایران را از خدمات ارزشمند او محروم کرد. وضعیت کشور پس از قتل امیرکبیر، افول کرد.

۱۳- یکی از علل رشد علمی و صنعتی اروپاییان پس از قرن ۱۵ چه بود؟

ایران مهد برخی از مراکز علمی بزرگ (همچون نظامیه ها و دانشگاههای مشهور مانند جندی شاپور) در طول تاریخ بوده و علوم و فنون متعددی مخصوصا در زمان اوج تمدن اسلامی، به دست مسلمانان ایرانی و غیر ایرانی تولید شده است. آشنایی اروپاییان با این گنجینه تمدنی که غالبا به زبانهای فارسی یا عربی نگاشته شده بود، یکی از عوامل رشد علمی و صنعتی آنها پس از قرن ۱۵ به شمار می رود.

۱۴- چرا همزمان با اروپاییان در ایران به ویژه دوره قاجاریه شاهد رشد و نوآوری علمی نبودیم؟

به دلیل نالایق بود برخی حاکمان

۱۵- در مورد تأسیس مدرسه به سبک اروپایی در ایران توضیح دهید.

در دوره قاجار، نگاه برخی حاکمان داخلی و روشنفکران به پیشرفت های کشورهای اروپایی دوخته شده بود. از سوی دیگر، برخی از کشورهای استعمارگر نیز به دلیل منافع خود، در صدد تغییر روش های تعلیم و تربیت در ایران بودند تا بتوانند نسل آینده ایران را مطابق با برنامه های خود تربیت کنند. در چنین فضایی و پس از آشنایی با پیشرفت های ایجاد شده در اروپا، برخی افراد مانند میرزا حسن رشیده تصمیم گرفتند تا مدارس جدیدی در ایران بر اساس روش های جدید تعلیم و تربیت عمومی، تأسیس کنند. بعضی از این مدارس تازه تأسیس شده، متناسب با فرهنگ اروپاییان ساخته شده بود و تفاوت های جدی با سبک و فرهنگ تعلیم و تربیت در ایران اسلامی داشت.

۱۶- یکی از نتایج آشنایی ایرانیان با تمدن اروپایی در دوره قاجاریه چه بود؟

برخی افراد مانند میرزا حسن رشیده تصمیم گرفتند تا مدارسی در ایران بر اساس روش های جدید تعلیم و تربیت عمومی، تأسیس کنند.

۱۷- نفوذ اقتصادی روسیه و انگلیس را در دوره قاجار توضیح دهید.

آنها در دوره ناصرالدین شاه به امتیازهای اقتصادی مهمی مانند تأسیس بانک، استخراج معادن نفت، بهره برداری از جنگل و شیلات در ایران دست یافتند. صنعت و بازرگانی کشور ما با واگذاری این امتیازها آسیب فراوانی دید. شرکت های بازرگانی خارجی که به دنبال بازارهای مصرف جدید بودند، در بیشتر شهرهای ایران شعبه هایی تأسیس کردند و به خرید و فروش مشغول شدند.

۱۸- چرا کالاهای ایرانی در زمان ناصرالدین شاه توان رقابت با کالاهای اروپایی را نداشتند؟

چون این شرکت ها معمولا کالاهای اروپایی را بدون پرداخت حقوق گمرکی و یا با حقوق گمرکی بسیار ناچیزی وارد می کردند. تولید کنندگان و بازرگانان ایرانی که نمی توانستند با این شرکت ها رقابت کنند، روز به روز ضعیف تر و دچار ورشکستگی شدند.

۱۹- به چه دلیل مردم ایران با واگذاری امتیازات اقتصادی به بیگانگان مخالف بودند؟

مردم مسلمان ایران می دانستند که واگذاری امتیازهای اقتصادی به روسیه و انگلستان موجب تسلط هر چه بیشتر بیگانگان بر منابع ثروت و بازار کشورشان می شود.

۲۰- رهبری اعتراضات مردم در دوره قاجاریه بر عهده .. روحانیون.. بود.

۲۱- دلیل اصلی شکل گیری نهضت تنباکو چه بود؟

نهضت تنباکو یکی از گسترده ترین جنبش های اجتماعی بود که در اعتراض به واگذاری امتیازهای اقتصادی به بیگانگان شکل گرفت.

۲۲- قرارداد انحصار توتون و تنباکو در زمان ناصرالدین شاه چه بود؟

در دوره ناصرالدین شاه، توتون و تنباکو از عمده ترین محصولات کشاورزی ایران بود. در آن زمان یک نفر انگلیسی قراردادی با ایران بست که بر اساس آن ایرانیان نمی توانستند محصول توتون و تنباکوی خود را به کسی غیر از او بفروشند.

۲۳- قرارداد انحصار توتون و تنباکو چگونه لغو شد؟

مردم به ویژه روحانیون و بازرگانان با آگاهی از نتایج زیان بار اقتصادی این قرارداد، در شهرهای مختلف شروع به اعتراض کردند و خواهان لغو قرارداد شدند. ناصرالدین شاه به خواسته مخالفان اعتنایی نکرد و آیت الله میرزا حسن شیرازی، مرجع تقلید شیعیان در سامرا، استفاده از توتون و تنباکو را حرام اعلام کرد. با اوج گرفتن نهضت، ناصرالدین شاه مجبور شد قرارداد را لغو کند. و غرامت و خسارت نیز به تالوت بپردازد.

۲۴- موفقیت نهضت تنباکو چه اهمیتی برای مردم داشت؟

نهضت تنباکو نخستین حرکت جدی مردم ایران برای رهایی از نفوذ و سلطه خارجی و ایستادگی در برابر ستم داخلی بود و پیروزی آن حس اعتماد به نفس و روحیه مقاومت و مبارزه را در مردم تقویت کرد.

آذر ۱۴۰۵

@motaleat909

فعالیت های درس ۱۲

۱- چرا عباس میرزا به فکر نوسازی و اصلاح کشور افتاد؟

به سبب شکست ایران از ارتش روسیه و انگلستان با وجود رشادت های فراوان و پی بردن به پیشرفت های علمی و صنعتی کشورهای اروپاییان

۲- فکر می کنید اگر یک کشور از دشمن خود درخواست کمک کند، دشمن تمام تجربه ها و دانش مورد نیاز برای اصلاح یا پیشرفت آن کشور را در اختیارش قرار می دهد؟ چرا؟

خیر چون دشمن به فکر منافع خود می باشد

۳- به نظر شما، چرا اگر کشوری به سلاح علم و دانش مجهز نباشد، نمی تواند قوی شود و در مقابل دشمنانش، مقتدرانه بایستد؟ چون با علم می توان پیشرفت کرد و به سلاح های پیشرفته مجهز شد و روی پای خود ایستاد.

۴- الف) انگیزه و اهداف امیرکبیر از اقدامات اصلاحی چه بود؟

نوسازی تشکیلات حکومتی و مبارزه با مفاسد اداری و اقتصادی حفظ استقلال کشور و قطع نفوذ روسیه و انگلستان در ایران
ب) شما کدام یک از اصلاح گری های امیرکبیر را مؤثرتر می دانید؟ اگر شما جای امیرکبیر بودید، چه کارهایی برای پیشرفت ایران در آن زمان می کردید؟

تأسیس مدرسه دارالفنون چون افراد بیشتری آموزش می دیدند.

پ) به نظر شما، چرا امیرکبیر بر استخدام نکردن معلمان و استادان روسی و انگلیسی در مدرسه دارالفنون، اصرار می کرد؟

از نفوذ روسیه و انگلستان در امور داخلی ایران جلوگیری کند.

۵- چند مورد از اقدامات امیرکبیر را در زمینه رواج عدالت و پیشرفت علمی و فرهنگی بنویسید.

ترجمه کتاب های اروپایی و توسعه چاپخانه

اصلاح قانون مالیات و وادار کردن زمین داران بزرگ به پرداخت مالیات

تأسیس مدرسه دارالفنون

انتشار روزنامه وقایع اتفاقیه

۶- به نظر شما با توجه به اصلاحات امیرکبیر، چرا شاهزادگان و درباریان قاجار و عوامل وابسته خارجی برای برکناری و قتل امیرکبیر توطئه کردند؟

چون از حقوق و املاک زیادی که در اختیار داشتند محروم شدند و منافع آنها به خطر افتاده بود.

۷- الف) دلیل اصلی شکل گیری نهضت تنباکو چه بود؟

اعتراض به واگذاری امتیازهای اقتصادی به بیگانگان و مبارزه با استبداد داخلی و خارجی.

ب) موفقیت نهضت تنباکو از نظر سیاسی و اجتماعی چه اهمیتی داشت؟

نهضت تنباکو نخستین حرکت جدی مردم ایران برای رهایی از نفوذ و سلطه خارجی و ایستادگی در برابر ستم داخلی بود و پیروزی آن حس اعتماد به نفس و روحیه مقاومت و مبارزه را در مردم تقویت کرد.

۸- با راهنمایی دبیر خود متن سند را در کلاس بخوانید و به پرسش های زیر پاسخ دهید:

الف) فرمان لغو امتیاز توتون و تنباکو توسط چه کسی صادر و توسط چه کسی به مردم ابلاغ شد؟

توسط ناصرالدین صادر و توسط امین السلطان ابلاغ شده

ب) فکر می کنید چرا در این فرمان، هیچ اشاره ای به اشتباه شاه و حکومت در انعقاد اولیه قرارداد با استعمارگران نشده است و بلکه در مقابل، لغو آن به لطف و مرحمت شاه نسبت داده شده است؟

به دلیل چا پلوسی های بیش از اندازه

پ) در کدام قسمت های فرمان، می توانید تکبر و خودخواهی شاهانه را ببینید؟ آیا فکر نمی کنید که یکی از عوامل پیشرفت نکردن ایران در گذشته، وجود چنین حکومت و شاهانی بوده است؟

مردم هم خودشان را از این زحمت و تحمیل آسوده دانسته به دعاگویی وجود مسعود همایونی و به شکرگزاری مراجع کامله همایون خسروانه بیفزایند و بعضی حرکات جاهلانه را به کلی موقوف نمایند.

مسلماً وجود چنین شاهانی که هیچگونه حقی برای مردم قائل نبودند و ثروت های کشور را بخشی از ثروت خود می شمردند و فقط در پی خوشگذرانی و زورگویی بر مردم بودند، مانع هرگونه پیشرفتی برای کشور بود.

ت) وقتی متن این سند را می خوانید چه نکته هایی شما را بیشتر به فکر وا می دارد یا توجه شما را جلب می کند؟

پاسخ به عهده دانش آموز

التماس دعا

علی ندافی

پائیز ۱۴۰۵

بارم بندی درس مطالعات اجتماعی نوبت اول پایه نهم

شماره فصل	درس	نمره
اول	۱-۲	۳/۵ نمره
دوم	۳-۴	۳/۵ نمره
سوم	۵-۶	۳/۵ نمره
چهارم	۷-۸	۳/۵ نمره
پنجم	۹-۱۰	۳ نمره
ششم	۱۱-۱۲	۳ نمره
جمع کل		۲۰ نمره

